

*І. А. Сазонець,
д. е. н., професор, професор кафедри економіки та менеджменту туристичної діяльності,
ВНПЗ "Дніпровський гуманітарний університет"*
ORCID ID: 0000-0001-8032-3675

*А. С. Саленко,
к. е. н., заступник начальника управління — начальник відділу роботи з ризиками,
моніторингу операцій та ризиків управління з питань виявлення та опрацювання
податкових ризиків Головного управління ДПС в Одеській області*
ORCID ID: 0000-0002-4769-9301

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.7.4

СОЦІАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В ГЛОБАЛЬНОМУ ЛАНДШАФТІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ М. ПОЛЯКОВА

*I. Sazonets,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Economics
and Management tourist activity, Dnieper Humanities University*

*A. Salenko,
PhD in Economics, Deputy Head of the Department - Head of the Department of working with risks,
monitoring of transaction and risks, Department of tax risk identification and processing
of Main Department of the State Tax Service in the Odessa region*

SOCIAL DETERMINANTS OF POST-INDUSTRIAL ECONOMY IN THE GLOBAL LANDSCAPE
OF THE KNOWLEDGE ECONOMY M. POLYAKOV

Проаналізовано наукові підходи до виявлення соціальних детермінант постіндустріальної економіки в глобальному ландшафті економіки знань М. Полякова. Аналіз проводився на підставі дослідження наукових праць іноземних та вітчизняних вчених.

Проведено аналіз постулатів наукового підходу до економіки знань та визначено, що вони є тотожними як для постіндустріальної теорії, так і для економіки знань, однак автори вбачають окремі методологічні розбіжності.

М. Поляков визначає, що соціальна спрямованість виробничих відносин не відповідають швидкозмінним вимогам економіки знань. Визначено важливість окремих соціальних складових економіки знань.

М. Поляков визначає детермінанти економіки знань, серед яких ми можемо виокремити детермінанти ринково-технологічного характеру та еволюційно-соціального характеру. До перших відносимо конкурентні, технологічні, ресурсно-факторні, до других відносимо політекономічні, соціальні, історичні.

Scientific approaches to the identification of social determinants of post-industrial economy in the global landscape of the knowledge economy of M. Polyakov are analyzed.

The analysis of the conducted research allows to draw a conclusion that its scientific concept of formation of a global landscape of knowledge economy contains a number of important social determinants.

In the practice of development of individual countries and regions, which are defined as post-industrial, there is a tendency to move large production capacity outside these countries and regions. Statistics on the economic development of these countries can provide indicators of very rapid growth of services in relation to production.

The postulates of the scientific approach to the knowledge economy are analyzed and it is determined that they are identical for both post-industrial theory and knowledge economy, however, the author sees some methodological differences.

Knowledge as a driving force of post-industrial development should be divided into categories: first, knowledge that directly affects the development of productive forces, secondly, knowledge that forms a system of high technology, thirdly, knowledge that forms a general high level of education and informatization of society and indirectly affect post-industrial development, fourthly, knowledge of socio-humanitarian nature, fifthly, human knowledge of their personality, which are based on the constant development of socio-humanitarian sciences and combine the expansion of worldviews, physical perfection, human health and spiritual development of the individual.

M. Polyakov determines that the social orientation of industrial relations do not meet the rapidly changing requirements of the knowledge economy. The importance of certain social components of the knowledge economy is determined.

M. Polyakov identifies the determinants of the knowledge economy, among which we can distinguish the determinants of market-technological nature and evolutionary-social nature. The former include competitive, technological, resource-factor, the latter include political, social, historical.

Ключові слова: соціальні, детермінанти, постіндустріальна, економіка глобальний ландшафт, економіка знань, теорія.

Key words: social, determinants, post-industrial, economy, global landscape, knowledge economy, theory.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Проблеми становлення постіндустріальної моделі розвитку економіки в країнах світу є предметом дискусії багатьох вчених починаючи з 60-х років минулого сторіччя. Після перших теоретичних обґрунтувань пріоритетів розвитку сфери послуг, передусім інноваційного характеру, що були започатковані Д. Беллом, сформувався нові концепції в межах цієї теорії, що вже широко відомі науковому співтовариству, та такі, що не є достатньо проаналізовані фахівцями. До таких теорій ми можемо віднести теорію нетократії представників Стокгольмської школи економіки Александра Барда і Яна Зодерквіста [1]. Іншим видом цього вчення є концепція інформаційної економіки, або інформаційного суспільства. Теорія інформаційного суспільства була одночасно оприлюднена для наукового співтовариства США і Японії Ф. Махлупом і Т. Умесао [2; 3].

У своїх працях Джозеф Шумпетер, ґрунтуючись на методології класичної економічної теорії доводив, що "капіталізм можна розуміти лише як еволюційний процес постійних інновацій та "творчого руйнування". Дослідження в сфері інноваційної економіки стосуються взаємозв'язку в усіх сферах наукового пізнання з економічним зростанням, хоча, безумовно, традиційно розглядаються ті сфери, які безпосередньо впливають на можливість швидкої реалізації творчих ідей в наукоємні виробництва, нові технології та прибутки [4, с. 81—84].

Японський економіст Т. Сакайя, який безпосередньо розробляв сценарій виходу корпорацій Японії на ринки США, сформулював концепцію розвитку економіки, заснованої на знаннях. Практична реалізація цієї концепції в Японії і дозволяє натеper цій країні мати одну з найбільш ефективних економік світу [5, с. 337—371].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед сучасних науковців, що досліджують ті чи інші положення теорії економіки знань слід визначити проф. Ханіна І.Г., який в своїх працях поєднав дослідження тенденції інформаційного суспільства та Ноосферної парадигми розвитку людства академіка В.І. Вернадського. Цим питанням було присвячено його монографії "Інституційні передумови функціонування інформаційного простору світової економіки" та "Ноосферний путь познання і хозяйствования" [6; 7].

Окрім прикладні аспекти розвитку економіки знань висвітлив проф. Сазонець І.А. У монографії "Детермінанти лібералізації високотехнологічного підприємництва в умовах постіндустріального переходу" науковець дослідив теоретичні основи лібералізації підприємницької діяльності та її вплив на формування системи високотехнологічного підприємництва, визначив детермінанти запровадження високих технологій в підприємстві, запропонував напрями удосконалення системи управління у високотехнологічних підприємницьких структурах [9].

Фундаментальним науковим дослідженням, що було проведено в останні роки з проблем функціонування та розвитку в нашій країні суспільства, що засноване на знаннях є монографія М.В. Полякова "Економіка знань: сутність, детермінанти, глобальний ландшафт".

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою проведеного в поданій статті дослідження є виявлення соціальних детермінант постіндустріальної економіки в глобальному ландшафті економіки знань М. Полякова. Задеклароване дослідження можна здійснити, провівши аналіз монографії М. Полякова "Економіка знань: сутність, детермінанти, глобальний ландшафт" [10].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Основні постулати наукового підходу до економіки знань як цивілізаційного аспекту загального постіндустріального розвитку в його теоретичній трактовці однаково як для постіндустріальної теорії, так і для економіки знань, однак автор вбачає і окремі методологічні розбіжності. В монографії автор стверджує, що:

по-перше, індустрія досягла великих масштабів і ефективно функціонувала, що і дозволило в другій половині століття говорити про появу економіки з переважанням сфери послуг. Без накопиченого промислового капіталу це було б неможливим;

по-друге, ...Виробництво сервісних, інформаційних продуктів і комунікації не замінить промислового продукту, тому не можна говорити про ...домінування сфери послуг;

по-третє, в зв'язку з роботизацією можлива навіть гіперіндустріалізація. На початку ХХІ ст. ми говоримо про четверту індустріальну революцію, а не революцію сфери послуг [10, с. 61—62].

Цей авторський підхід спрямовано на визначення постіндустріального суспільства, як суспільства, в якому розвивається одночасно і промисловий сектор і сектор послуг, хоча автор і не ставить за мету дослідження цього питання. Однак ми можемо визначити, що сектор послуг розвивається більш високими темпами і він також базується на високих технологіях та інформаційних системах (послугах). Із практики розвитку окремих країн та регіонів, що визначаються як постіндустріальні, ми можемо спостерігати тенденції щодо вносу великих виробничих потужностей за межі цих країн та регіонів. Особливо це стосується виробництва, які не є екологічно чистими, а часом і шкідливими для навколишнього середовища та здоров'я людей. Тому статистика по економічному розвитку цих країн може надавати показники дуже швидкого зростання сфери послуг по відношенню до сфери виробництва.

Загалом, за думкою М. Полякова, "знання в економіці можуть виступати в різних аспектах, зокрема як: 1) ресурс або фактор виробництва; 2) актив або капітал; 3) результат, продукт, товар; 4) власність" [10, с. 44]. На нашу думку, це підтверджує важливість знань як соціального феномену, який має глибокий вплив на економічну діяльність людини, країни, суспільства загалом. Як ресурс або фактор виробництва знання використовуються високотехнологічними корпораціями з метою отримання лідерства на світових ринках в окремих напрямках економічної діяльності. Як актив, або капітал знання також використовуються з цією метою, але можуть бути еквівалентом інших матеріальних, фінансових цінностей і формувати нову власність за рахунок індивідуально-колективної (корпорація), або спільно-корпоративної (концерн, холдинг, асоціація) діяльності. Як результат, товар (продукт знання) використовується спеціалізованими корпораціями, які його генерують та продають або високотехнологічними корпораціями,

які його генерують та використовують у своїй подальшій діяльності. Передача знань, їх купівля-продаж потребує їх уречевлення та формалізації. В світі розроблені інституційні та юридичні механізми такої формалізації. Вони існують як на глобальному рівні — у формі діяльності Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) (World Intellectual Property Organization (WIPO)), метою якої є сприяння охороні інтелектуальної власності в усьому світі шляхом забезпечення співробітництва між державами та дотримання положень багатосторонніх договорів, що регулюють правові та адміністративні аспекти інтелектуальної власності, так і на рівні національних економічних систем у вигляді системи законодавчо-нормативних документів.

М. Поляков наводить таку думку Д. Белла, який виділяв практичні і теоретичні знання, особливо підкреслюючи значення останніх: "Головним при прийнятті рішень та управлінні змінами стало домінування теоретичного знання, переважання теорії над емпіризмом і кодифікація знань в абстрактній зведення символів" [10, с. 42]. Слід визначити, що цими словами Д. Белла було зроблено прогноз на майбутній стрімкий розвиток інформаційних технологій та створення інформаційної економіки.

Розпочинаючи викладення своєї концепції економіки знань з визначення інформації та знань, М. Поляков поглиблює аналіз і переходить до спроб симбіозу цих двох явищ, намагається визначити їх природну єдність. Він визначає, що до "інформації може бути віднесена вся сукупність різномірних відомостей, яка доступна для людського сприйняття. У той же час знання — не є поняттям, відмінним від інформації. Знання — це інформація, але інформація вищої якості. Основним критерієм для виділення категорії "знання", перш за все, потрібно вважати те, що знанням ми вважаємо ту інформацію, яка підлягала обробці в процесі інтелектуальної діяльності людини" [10, с. 40].

З цієї думки автора ми можемо зробити висновок, що інформація стає знанням тільки якщо вона взаємодіє із соціальною системою. Знання за своєю сутністю є соціальною категорією. З одного боку, людина, як вчений, дослідник, перетворює інформацію на знання, з іншого боку, індивідуальний інтелект практично не в змозі одноосібно генерувати знання. Таке положення дозволяє визначити основні передумови соціальної взаємодії в процесі генерування знань.

По-перше, людина, вчений який, в перші часи розвитку людства, генерував знання, повинен був спиратися на накопичений емпіричний досвід, а життя одного покоління людей для накопичення такого досвіду було недостатньо.

По-друге, сучасні наукові дослідження проводяться у великих наукових колективах і прориви в науково-технологічному розвитку можливі за наявності співпраці креативних працівників-інноваторів з іншими колегами по колективу, при цьому в кожного є свої функції. Слід визначити, що це зумовлює появу нового виду менеджменту — менеджменту наукових досліджень. Розповсюдженим явищем у наукових дослідженнях натеper є генерування знань шляхом реалізації наукових проєктів. Такі проєкти складаються з багатьох організаційно-фінансових складових та реалізуються спеціально сформованими колективами.

По-третє, сучасні наукові проєкти базуються на таких організаційно-підготовчих рішеннях:

- планування проєкту як складової управління науковими проєктами;
- система управління науковими проєктами;
- управління вартістю наукового проєкту;
- управління якістю наукового проєкту;
- управління часом у науковому проєкті;

Онтологічні детермінанти економіки знань

Ринково-технологічні

Конкурентні:

враховується зміна характеру і методів конкуренції, розвиток конкурентних відносин і перетворення знань на джерело переваг

Технологічні:

ЕЗ розуміється як тип економіки, при якому широко використовуються передові технології та змінюється виробництво і організація життя суспільства; значимість технологічних факторів зростає

Ресурсно-факторні:

ЕЗ розуміється як тип економіки, при якому головним ресурсом стають знання, включаючи людський капітал і технології

Еволюційно-соціальні

Політекономічні:

ЕЗ розуміється як тип економіки, при якому умови і параметри відтворення залежать від об'єктивного знання; виникає рівень розвитку виробництва, який характеризується збільшенням наукоємності

Соціальні:

ЕЗ розуміється як тип економіки, при якому фокусується увага на важливості, розвитку і ефективному використанні людського потенціалу, створенні умов для інтелектуальної і творчої праці

Історичні:

ЕЗ розуміється як найбільш висока стадія розвитку економіки і суспільства, якій відповідають більш досконалі продуктивна система, форми економічної організації, соціальні відносини і інститути

Сучасна модель економіки знань

Рис. 1. Детермінанти визначення сутності економіки знань

Джерело: розроблено на основі [10].

управління ризиками у наукових проєктах; інформаційний зв'язок у науковому проєкті; формування і розвиток наукової проєктної команди; інформаційне та програмне забезпечення наукового проєкту; світовий досвід запровадження інноваційних форм реалізації наукових проєктів; реалізації наукових проєктів в інжинірингових школах та проведення конкурсів стартапів; вибір інших пріоритетних форм реалізації наукових проєктів.

По-четверте: сучасні наукові дослідження проводяться на основі сформованих в інших колективах баз інформації та баз знань. Такі знання та інформація розповсюджуються на фінансових засадах, або безкоштовно. В світовій науці сформувалися наукові соціуми корпоративного типу, діяльність яких спрямовано виключно на створення бази інформації або знань (індекси, бази, рейтинги). В монографії М. Поляков визначає, що "база знань — це спеціально організована сукупність даних, що характеризують певну предметну область, і механізм їх обробки (за певними правилами) для отримання аналітичних результатів. Бази знань, так чи інакше, передбачають певну структуру даних, структурування проблемних областей, досвіду експертів, формалізацію завдання та ін." [10, с. 60]. У тому чи іншому вигляді бази знань існували на всіх стадіях цивілізаційного розвитку людства. Однак відмінність сучасних баз знань міститься в тому, що вони є безпосередніми ланками в процесі створення нової вартості високотехнологічних товарів та послуг.

По-п'яте: знання генеруються методом аналізу накопиченого наукового досвіду не тільки шляхом використання баз, але й шляхом вдосконалення методів та форм такого використання. Це ще раз підтверджує соціальну характеристику знання. Більш розгалужений характер набуває соціальна взаємодія учасників процесу

генерування знань. У сучасній науці генерування знань проходить на основі все більш складної соціальної взаємодії. Суб'єктами такої взаємодії стають окремі науковці, неформальні творчі колективи (наприклад, наукові школи), створені формальні творчі колективи, наукові та освітні інституції, приватні високотехнологічні корпорації та ін.

Якщо проаналізувати проблему з іншої точки зору, то доцільно визначити зміни в масштабі та формах споживання знань. Масштаби споживання знань збільшилися у зв'язку зі зростанням масштабів економіки та процесами економічної глобалізації. Також цей процес зумовлено змінами у структурі споживання. В наш час все більше зростає частка споживання послуг.

Змінюються форми споживання знань. Великі корпорації, університети є одночасно є споживачами і генераторами знань. При цьому корпорації споживають знання у всіх секторах економіки — незалежно від рівня їх технологічності. Відрізняються тільки масштаби споживання. Крім цього, з'являються спеціалізовані корпорації діяльність яких спрямовано на генерацію знань. Такі корпорації не є афілійованими структурами до високотехнологічних корпорацій промисловості, а працюють вже на суто науковому, дослідницькому ринку і продають готові знання. Вони є великими організаціями із складною соціальною взаємодією всередині. В своїй монографії М. Поляков визначає, що "групи (спільноти), які використовують знання, засновані на певному рівні свободи взаємодії, обміну ідеями та діяльності, на спільних цінностях, інтересах, на організаційних формах, що також є результатом соціальної організації. З огляду на те, що використання знань є колективним процесом, це вимагає способів формалізації знань, засобів комунікації та передачі знань" [10, с. 43].

Свобода взаємодії, спільні цінності, інтереси, колективний характер творчого процесу призводять до посилення соціальної функції економіки знань. У моно-

графії М. Поляков визначає детермінанти визначення сутності економіки знань, серед яких ми можемо виокремити детермінанти ринково-технологічного характеру та еволюційно-соціального характеру. До перших відносимо конкурентні, технологічні, ресурсно-факторні, до других відносимо політекономічні, соціальні, історичні.

Технологічні детермінанти економіки знань розуміються як використання передових технологій та зміна характеру виробництва і організації життя суспільства. Значимість технологічних факторів постійно зростає; конкурентні враховують зміну характеру і методів конкуренції, розвиток конкурентних відносин і перетворення знань на джерело переваг, ресурсно-факторні детермінанти включають людський капітал і технології; політекономічні детермінанти розуміються як умови і параметри об'єктивного знання, що формують рівень розвитку виробництва, який характеризується збільшенням наукоємності; соціальні детермінанти визначають важливість розвитку і ефективно використання людського потенціалу, створення умов для інтелектуальної і творчої праці; історичні детермінанти розуміються як найбільш висока стадія розвитку економіки і суспільства, якій відповідають більш досконалі продуктивна система, форми економічної організації, соціальні відносини і інститути. На рисунку 1 подано онтологічні детермінанти економіки знань, серед яких ми можемо побачити суто соціальні детермінанти, а також історичні детермінанти, які містять у собі опцію вдосконалення соціальних інститутів. Можна зробити висновок, що в теоретичній концепції М. Полякова значне місце відводиться соціальним детермінантам економіки знань.

У своїй праці М. Поляков визначає, що соціальні відносини, соціальна спрямованість усталених виробничих відносин не відповідають швидкозмінним вимогам економіки знань. Серед соціальних детермінантів економіки знань науковець виокремлює такі:

- гуманізація, посилення уваги до людини та суспільства

- розвиток окремих соціальних груп, наприклад, вчених;

- домінування або рівноправність громадських груп; досягнення високого рівня свободи громадських відносин, економічної свободи, творчості, діяльності, експериментування;

- поява нових форм соціальної організації, в яких люди можуть об'єднуватися і взаємодіяти для отримання прибутку;

- гуманізація, посилення уваги до людини та суспільства

- розвиток окремих соціальних груп, наприклад, вчених;

- домінування або рівноправність громадських груп; досягнення високого рівня свободи громадських відносин, економічної свободи, творчості, діяльності, експериментування;

- поява нових форм соціальної організації, в яких люди можуть об'єднуватися і взаємодіяти для отримання прибутку;

- розвиток соціальних організацій, незалежних від центральної влади;

- розвиток неформального сектору навчання, освітніх послуг;

- розвиток простору соціальних комунікацій;

- посилення ролі громад, розвиток територіальних і мережевих спільнот на противагу державі і корпораціям;

- зміна економічної культури, в тому числі в частині освоєння знань, використання технологій і розробки інновацій;

- індивідуалізація, автономність особистості, акцент на підвищенні самостійності, відповідальності;

поява особливих вимог до влади... (ЕЗ як політико-економічна модель) [10, с. 81 — 82].

З наведених соціальних детермінантів ми можемо побачити два підходи до їх визначення. Перший підхід — соціальні відносини та соціальний вплив на конкретну творчу особистість, надання їй прав, свобод, забезпечення умов для наукової, творчої діяльності, відповідне достатнє матеріальне і фінансове забезпечення. До таких детермінантів ми можемо віднести: гуманізація, посилення уваги до людини та суспільства, розвиток окремих соціальних груп, наприклад, вчених, індивідуалізація, автономність особистості, акцент на підвищенні самостійності, відповідальності, досягнення високого рівня свободи громадських відносин, економічної свободи, творчості, діяльності, експериментування. Другий підхід — соціальні відносини та соціальний вплив на колективному, суспільному рівні. До таких детермінантів ми можемо віднести: домінування або рівноправність громадських груп, поява нових форм соціальної організації, в яких люди можуть об'єднуватися і взаємодіяти для отримання прибутку, розвиток соціальних організацій, незалежних від центральної влади, розвиток неформального сектору навчання, освітніх послуг, розвиток простору соціальних комунікацій, посилення ролі громад, розвиток територіальних і мережевих спільнот на противагу державі і корпораціям, зміна економічної культури, в тому числі в частині освоєння знань, використання технологій і розробки інновацій, поява особливих вимог до влади при вбудові в політичні структури.

ВИСНОВКИ

Аналіз проведеного М. Поляковим дослідження дозволяє зробити висновок, що його наукова концепція формування глобального ландшафту економіки знань містить у собі цілий ряд важливих соціальних детермінантів.

Сектор послуг розвивається високими темпами і базується на високих технологіях та інформаційних системах (послугах). У практиці розвитку окремих країн та регіонів, що визначаються як постіндустріальні, ми можемо спостерігати тенденції щодо виносу великих виробничих потужностей за межі цих країн та регіонів. Особливо це стосується виробництв, які не є екологічно чистими, а часом і шкідливими для навколишнього середовища та здоров'я людей. Так, статистична інформація є малодоступною і вона рахується з великим запізненням.

М. Поляков провів ґрунтовну наукову роботу у питаннях розвитку економіки знань. Основні постулати наукового підходу до економіки знань як цивілізаційного аспекту загального постіндустріального розвитку у його теоретичній трактовці однакові, як для постіндустріальної теорії, так і для економіки знань, однак, автор вбачає і окремі методологічні розбіжності.

Основні передумови соціальної взаємодії в процесі генерування знань такі:

- по-перше, людина, вчений який, в перші часи розвитку людства, генерував знання, повинен був спиратися на накопичений емпіричний досвід, а життя одного покоління людей для накопичення такого досвіду було недостатньо;

- по-друге, сучасні наукові дослідження проводяться у великих наукових колективах і прориви в науково-технологічному розвитку можливі при наявності співпраці креативних працівників-інноваторів з іншими колегами по колективу;

- по-третє, сучасні наукові проекти базуються на формалізованих системних організаційно-підготовчих рішеннях;

- по-четверте: сучасні наукові дослідження проводяться на основі сформованих в інших колективах баз інформації та баз знань;

по-п'яте: знання генеруються шляхом аналізу накопиченого наукового досвіду не тільки шляхом використання баз, але й шляхом вдосконалення методів та форм такого використання та соціальної взаємодії в процесі такого використання.

У своїй праці М. Поляков визначає, що соціальні відносини, соціальна спрямованість усталених виробничих відносин не відповідають швидкозмінним вимогам економіки знань. Науковець наголошує на важливості окремих соціальних складових економіки знань та наголошує на їх важливості.

У монографії М. Поляков визначає сутності (онтологічні) детермінанти економіки знань, серед яких ми можемо виокремити детермінанти ринково-технологічного характеру та еволюційно-соціального характеру. До перших відносимо конкурентні, технологічні, ресурсно-факторні, до других відносимо політекономічні, соціальні, історичні.

Література:

1. Александр Бард и Ян Зодерквист. Нетократия. Новая правящая элита и жизнь после капитализма. URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=165624>. (дата звернення 2.16.2020 р.).
2. Machlup, F. The Production and Distribution of Knowledge in the United States [Текст]. NJ: Princeton, 1962. 283 p.
3. Hoso Asahi, Umesao Tadao. Joho sangyo ron. Information Industry Theory: Dawn of the Coming Era of the Ectodermal Industry [Текст]. Tokyo: VP, 1963. 156 p.
4. Schumpeter, J. A. (1943). Capitalism, Socialism, and Democracy (вид. 6th). Routledge. P. 81—84.
5. Сакайя Т. Стоимость, создаваемая знанием, или История будущего. Новая постиндустриальная волна на Западе: Антология; под ред. В.А. Иноземцева. М.: Academia, 1999. С. 337—371.
6. Ханін І.Г. Інституційні передумови функціонування інформаційного простору світової економіки [Текст]: монографія. Д.: АРТ-ПРЕС, 2012. 238 с.
7. Ханін І.Г. Ноосферный путь познания и хозяйствования: монографія. Дніпро. Нова ідеологія, 2018. 319 с.
8. Сазонець І.Л., Саленко А.С. Детермінанти лібералізації високотехнологічного підприємництва в умовах постіндустриального переходу. Рівне: Волин. Обереги, 2019. 176 с.
9. Джинджоян В.В., Саленко А.С., Сазонець І.Л. Соціальні детермінанти розвитку сфери послуг в концепції формування постіндустриального суспільства: монографія. Рівне, Волин. обереги, 2021, 190 с.
10. Поляков М.В. Економіка знань: сутність, детермінанти, глобальний ландшафт. Дніпро: Нова ідеологія, 2018. 688 с.

References:

1. Bard, A. and Zoderkvyst, Y. (2006), "Netocracy. The new ruling elite and life after capitalism", available at: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=165624> (Accessed 05 July 2021).
2. Machlup, F. (1962), The Production and Distribution of Knowledge in the United States, Princeton, USA.
3. Asahi, H. Tadao, U. and Sangyo ron, J. (1963), Information Industry Theory: Dawn of the Coming Era of the Ectodermal Industry, VP, Tokyo, Japan.
4. Schumpeter, J.A. (1943), Capitalism, Socialism, and Democracy, 6th ed., Routledge, London, UK, pp. 81—84.
5. Sakajia, T. (1999), Stoymost', sozdavaemaia znanyem, yly Ystoryia buduscheho. Novaia postyndustrial'naia volna na Zapade: Antolohyia [Value Created by Knowledge, or History of the Future. The New Post-Industrial Wave in the West: An Anthology], Academia, Moscow, Russia, pp. 337—371.
6. Khanin, I.H. (2012), Instytutsijni peredumovy funktsionuvannia informatsijnoho prostoru svitovoi ekonomiky [Institutional prerequisites for the functioning of the

information space of the world economy], ART-PRES, Dnipro, Ukraine.

7. Khanin, I.H. (2018), Noosfernyj put' poznanyia y khozajstvovannia [Noospheric way of knowledge and management], Nova ideolohiia, Dnipro, Ukraine.

8. Sazonets', I.L. and Salenko, A.S. (2019), Determinanty liberalizatsii vysokotekhnolohichnoho pidpriemnytstva v umovakh postindustrial'noho perekhodu [Determinants of liberalization of high-tech entrepreneurship in the post-industrial transition], Volyns'ki oberehy, Rivne, Ukraine.

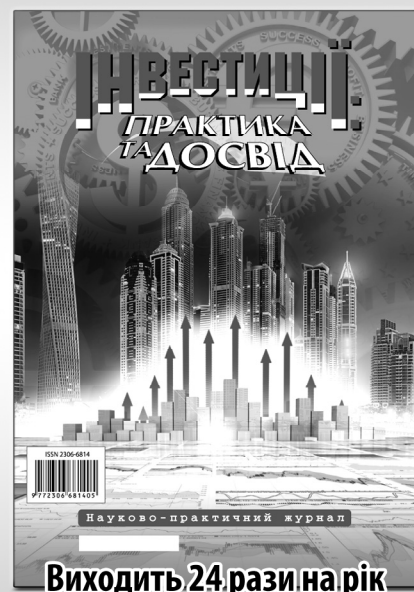
9. Dzhyndzhoian, V.V. Salenko, A.S. and Sazonets', I.L. (2021), Sotsial'ni determinanty rozvytku sfery posluh v kontseptsii formuvannia postindustrial'noho suspil'stva [Social determinants of development of the service sector in the concept of formation of post-industrial society], Volyn. oberehy, Rivne, Ukraine.

10. Poliakov, M.V. (2018), Ekonomika znan': sutnist', determinanty, hlobal'nyj landshaft [Knowledge economy: essence, determinants, global landscape], Nova ideolohiia, Dnipro, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 14.07.2021 р.

ІНВЕСТИЦІЇ. ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

www.investplan.com.ua

Передплатний індекс: 23892

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292